

NAZIM HIKMET

Emberképek szülőföldről

(RÉSZLET)*

Haydarpaşa pályaudvarán
1941 tavaszán
délután 3 óra van.
A lépcsőknél napsütés,
fáradtság
és kapkodás.

Egy férfi
áll a lépcsőn,
gondolkozik valamin.

Sovány.
Riadt.
Hosszú, hegyes orra van
arca ragyás.
A lépcsőnél álló férfi
– Galip mester –
arról híres, hogy mindig fura dolgokon jár az agya.
„Bárcsak minden nap ostyát ehetnék!” – gondolta
5 évesen.
„Bárcsak iskolába járhatnék” – gondolta
10 évesen.
„Bárcsak már az esti müezzin előtt eljöhethék
Apám késüzetéből!” – gondolta
11 évesen.
„Bárcsak lenne sárga félcipőm,

* *Nazim Hikmet* monumentális, 17 ezer verssorból álló művét 1939 és 1946 között, részben a börtönben vetette papírra. A Törökországban a száz legfontosabb irodalmi mű egyikeként számoltartott eposz csak a költő 1963-as halála után, 1966-67-ben jelenhetett meg először, 5 kötet formájában, mivel életében műveit tilos volt kiadni. Az öt részre tagoló történetfolyam a korabeli Törökország szívszorító és realiztikus ábrázolása, de ugyanúgy helyet kap benne a török függetlenségi háború, a náci Németország és az ellene küzdő Európa és a szovjet történelem is. A részlet a mű újbóli, egy kötetes kiadásából származik, mely a Yayı Kredi Kiadó gondozásában jelent meg 2006-ban.

és megnéznének a lányok!” – gondolta
15 évesen.
„Miért csukta be apám a boltot?
A gyár nem olyan, mint apám boltja volt” –
gondolta
16 évesen.
„Vajon kapok béremelést?” – gondolta
20 évesen.
„Apám ötvenévesen halt meg,
én is ilyen hamar meghalok majd?”
– gondolta
21 évesen.
„Mi lesz, ha munkanélküli leszek?” – gondolta
22 évesen.
„Mi lesz, ha munkanélküli leszek?” – gondolta
23 évesen.
„Mi lesz, ha munkanélküli leszek?” – gondolta
24 évesen.
Időnként pedig munkanélküli lett,
Így gondolkozott 50 éves koráig azon, hogy
„Mi lesz, ha munkanélküli leszek!”
51 évesen azt mondta: „Mevénültem.”,
„Egy évvel tovább éltem, mint apám.”
Most 52 éves.
Munkanélküli.
Most pedig itt áll a lépcsőn,
és a legeslegfurcsább gondolat
jár a fejében:
„Hány évesen fogok meghalni?
Rajtam lesz-e a takaróm, amikor meghalok?” – töpreng.
Orra hosszú, hegyes.
Orcája ragyás.

Halszagú tengerrel
és a bútorokban hemzseggő poloskákkal érkezik meg
a tavasz Haydarpaşa pályaudvarára.
Kosarak, általvetők
jönnek le és fel
és várároznak a lépcsőkön.

A rendőr mellett egy gyerek
– talán ötéves lehet –
jön le a lépcsőn.
Nincs anyakönyvezve,
de Kemalnak hívják.

Egy általvető jött lefelé a lépcsőn,
egy mívés általvető.

Kemal, aki jött lefelé a lépcsőn,
egymaga volt
– lábbeli és ing nélkül –
a világmindenség közepén.
Nem emlékszik semmire azon kívül, hogy éhes
és kicsit, homályosan
egy asszonyra valami sötét helyen.

A lépcsőn lefelé tartó általvető
piros, kék, fekete mintájú volt.
Régen ezeket a szőttés általvetőket
lóra, öszvérre, szekérre rakták,
most pedig vasútszerelvényekre.

Egy nő jön lefelé a lépcsőn.
Kendős,
kövér,
Adviye asszony.
Kaukázusi származású
1311-ben kanyarós,
1318-ban menyasszony lett.
Mosott.
Főzött.
Gyereket szült.
És tudja, hogy ha meghal,
egy kendőt fognak teríteni a koporsójára
valamelyik nagy dzsámiban.
Egyik vője imám.

A lépcső tetején napsütés,
egy csomó újhagyma
és egy ember:
Ahmet tizedes.
Ott volt a balkáni háborúban.
Ott volt a mozgósításkor.
Ott volt a görögök elleni harcban.
Híres erről a mondásáról:
„Bírd még ki egy kicsit, testvér, nincs sok hátra.”

Egy lány jött lefelé a lépcsőn.
Harisnyagyárban dolgozik.
– Tophane út, Galata. –
Âtifet tizenhárom éves.
Nézte Galip mester
Âtifetet,
és arra gondolt:
„Ha megnősültem volna,
ekkor unokám lehetne.”
Arra gondolt:
„Dolgozott és gondoskodott volna rólam.”
Aztán hirtelen Şevkiye jutott az eszébe.
Emin lánya.
Égszínkék szemei voltak.
Tavaly
rontották meg Şahbaz telkén,
még a havibaja sem volt meg.

Kosarak, általvetők
jönnek le és fel
és várakoznak a lépcsőkön.

Ahmet tizedes
– a katona –
odaért a mívés általvetőhöz.
Megcsókolta a kezét.
A mívés általvető
és kék ing, nadrág, fekete salvár
és vászoncipő,

filckalap, szakáll
és a lahori szövet
derékkötő
megveregette a tizedes vállát, és így szólt:
– Ne bánkódj azon a néhány tollvonásnyi adósságon,
nem hozzuk nehéz helyzetbe az otthoniakat.
De lesz egy kis kamat.

A Haydarpaşa-öbölnél
le-fel szállnak a sirályok
a tengeren úszó dögökre.
Nem irigylésre méltó
a sirályok élete.

A pályaudvaron az óra
három óra öt percet mutat.
A silóknál
búzát rakodnak
egy olasz lobogós teherhajóra.

A míves általvető otthagya a tizedest,
és bement a pályaudvarra.

A lépcsőknél napsütés,
fáradtság
és kapkodás,
és egy halott aranyfejű lepke hever a földön.
Mit sem törődve a hatalmas emberi lábakkal
szállítják a hangyák a halott lepkét
a fehér, hosszúkás kövön.

Adviye asszony
odament a rendőr úrhoz.
Valamit beszéltek.
Megsimogatta Kemalt, a kisiút.
Majd együtt
odamentek a rendőrörsre.
És bár meglehet,
soha többé nem fogja látni

a nőt,
akire homályosan emlékszik csak,
a gyermek Kemal
többé már nincs egyedül
a világmindenség közepén.
Mosogatni fog,
és vizet hordani,
és ott él majd Advije asszony szoknyája mellett.

SCHMIDT SZONJA EMESE fordítása